

Gazetka szkolna

Wydanie świąteczne

W tym numerze:

- Życzenia świąteczne
- Warto wiedzieć...
  - Święta Bożego Narodzenia
  - Polskie tradycje świąteczne
  - Obchody Bożego Narodzenia w wybranych krajach świata
- Kącik historyczno-kulturowy
  - Wyjątkowa pasterka w wielickiej kopalni
  - Ciekawostka
- Cudze chwalicie, swego nie znacie...
  - Szczyty Krakowa
- Dobrze wiedzieć...
- Na nudę

ŻYCZENIA ŚWIĄTECZNE

Dzieląc się opłatkiem,
w te piękne Święta,
życzymy samych radości.
Niech będzie zdrowie,
niech będzie szczęście,
dobrobyt niech w Was gości.

Życzy redakcja gazetki

Warto wiedzieć...

Święta Bożego Narodzenia

Pochodzenie

Prawie wszystkie aspekty bożonarodzeniowych obrzędów mają swoje źródło w religii i zwyczajach starożytnego Cesarstwa Rzymskiego.

Pierwsze odniesienia do świąt Bożego Narodzenia, przypadającego na dzień 25 grudnia, pochodzą z II wieku naszej ery, czyli 200 lat po narodzeniu Jezusa. Uważa się, że najprawdopodobniej pierwsze obchody tych świąt, związane

były z rzymskimi „saturnaliaми” - festiwalem plonów, który to festiwal rozpoczynał zimowe przesilenie i był również uhonorowaniem Saturna - boga siania.

Kiedy Chrześcijaństwo było już ustabilizowane jako obowiązująca cały naród religia Cesarstwa Rzymskiego, Cesarz Justynian uczynił to święto świętem obywatelskim i powszechnym. Obchody tych świąt, osiągnęły swą szczytową popularność w średniowieczu, (niektórzy sądzą, że w najgorszym momencie), kiedy to organizowano nadzwyczajnie huczne biesiady i hulanki wraz z obfitymi posiłkami.

Polskie tradycje świąteczne

Tradycyjne polskie Święta Bożego Narodzenia opierają się na spożywaniu wspólnej, wigilijnej kolacji, śpiewaniu kolęd, dzieleniu się opłatkami, odwiedzaniu kościołów. Wyjaśnienia znaczeń i symboliki poszczególnych elementów polskich świąt można znaleźć poniżej.

Kolacja wigilijna - najważniejszy punkt świąt Bożego Narodzenia. Nazwa pochodzi od łacińskiego słowa *vigiliare*, co oznacza „nocne czuwanie”. Już od wieluset lat wierzący ludzie właśnie w ten sposób rozpoczynają obchody przyjścia na świat Jezusa.

Wolne miejsce dla niespodziewanego gościa - symbolizuje ono pamięć o tych, którzy nie mogą spędzić tegorocznych świąt razem z nami. Bywa i tak, że przygotowujemy jest z myślą o zmarłym członku rodziny.

Pierwsza gwiazdka oznacza początek obchodów Świąt Bożego Narodzenia. Dzieci wyczekują jej na pamiątkę Gwiazdy Betlejemskiej, która doprowadziła Trzech Króli do Betlejem.

Choinka - według tradycji należy ubrać ją 24 grudnia. Przystrajana jest różnorodnymi światłkami, bombkami czy łańcuchami. Uważana jest za symbol życia, odradzania się, płodności i trwania, ma nam przypominać o rajskim drzewie poznania dobra i zła.

Dwanaście potraw - liczba potraw nie jest przypadkowa, ponieważ każda z nich symbolizuje jednego z dwunastu apostołów Jezusa.

Sianko pod obrusem - ma symbolizować ubóstwo w jakim urodził się Pan Jezus. Domownicy mogą też spróbować wyciągnąć źdźbło siana spod obrusa. Ten, który wyciągnie najdłuższe, będzie cieszył się największym szczęściem i powodzeniem w nadchodzącym roku.

Barwy świąt - święta kojarzą się przede wszystkim z kolorami czerwonym i zielonym. Zielon jest symbolem nadziei i wierności, natomiast czerwień to symbol krwi Chrystusa.

Dzielenie się opłatkiem - jest symbolem wyrażenia wdzięczności i znakiem przebaczenia dawnych win. Symbolika wigilijnego chleba ma jeszcze inny wymiar: należy być jak chleb dobrym i jak chleb podzielny.

Śpiewanie kolęd - zgodnie z tradycją po wieczery wigilijnej nie może zabraknąć wspólnego, rodzinnego śpiewania kolęd. Pierwsza polska kolęda pochodzi z roku 1424 - mowa tutaj o "Zdrów bądź królu anielski". Jeszcze w cesarstwie rzymskim kolęda oznaczała upominek darowany na Nowy Rok. W późniejszych wiekach źródłem kolęd były dialogi oraz misteria bożonarodzeniowe.

Świece mają zapraszać Maryję i Józefa do wejścia w nasze progi.

Obchody

Bożego Narodzenia w wybranych krajach świata

Australia

W Australii Święta Bożego Narodzenia przypadają w czasie letnich wakacji, więc wiele imprez gwiazdkowych odbywa się na świeżym powietrzu. Australijczycy bardzo lubią się spotykać w mieście na wspólnym kolędowaniu przy świecach, które nazywają "Carols by Candlelight". Jest to idealny czas na relaks, np. surfing, jazdę na rowerze,

żeglowanie i grillowanie ze znajomymi i rodziną.

Chiny

Ze względu na małą liczbę chrześcijan zamieszkujących Chiny Boże Narodzenie nie jest dniem wolnym od pracy. Określane jest tam mianem "Święta Czcigodnych Urodzin" (chiń. "Shengdan Jie"). Obchody bardziej

niż z tradycją związane są komercją i dobrą zabawą - w Wigilię rodziny spotykają się w restauracjach, a potem idą bawić się w klubach lub przy karaoke.

Etiopia

Boże Narodzenie przypada tam na 7 stycznia. Obchody zawierają w sobie uroczystości w cerkwi, do której Etiopczycy przychodzą ubrani na biało oraz spożywanie tradycyjnych potraw, do których należy m.in. pikantny gulasz mięsny podawany razem z lokalnym pieczywem o nazwie "indžera" oraz z miodowym napojem alkoholowym.

Hiszpania

Wigilia w Hiszpanii rozpoczyna się od parady, na której gra radosna i głośna muzyka ludowa. Po pochodzie rodziny udają się do domu najstarszego członka rodu. Rolę opłatka pełni tam chałwa. Odbywa się również pasterka, która rozpoczyna noc radości i zabawy najczęściej na ulicach miasta.

Meksyk

Od 16 do 24 grudnia w Meksyku trwają procesje. Biorą w nich udział aktorzy przebrani za Maryję i Józefa symbolizujący wędrówkę Świętej Rodziny do Betlejem. Każdego dnia do swojego domu pielgrzymkę przyjmuje inna rodzina. Dla dzieci przygotowywane są piniaty, podwieszane pod sufitem.

Szwecja

Boże Narodzenie w Szwecji rozpoczyna się już 13 grudnia. W tym dniu po wszystkich szkołach i zakładach pracy chodzi dziewczyna przebrana za św. Łucję rozdająca szafranowe bułeczki oraz pierniczki. Wigilia nie jest dniem postnym w Szwecji. Ucztę tradycyjnie rozpoczyna rytuał "zanurzania w kotle". Po kolacji domy odwiedza Jultomten (świąteczny krasnoludek).

krasnoludek).

Autor: Paulina Habel

Kącik historyczno-kulturowy

Wyjątkowa pasterka w wielickiej kopalni

Polska może pochwalić się kilkoma miejscami, w których odbywają się nietypowe msze pasterskie.

Jednym z nich jest Kopalnia Soli w Wieliczce, a dokładniej Kaplica św. Kingi. Msza w tym miejscu nie odbywa się o północy - jak w większości kościołów, tylko o 7.30.

Skąd wzięła się ta tradycja? Dawniej w Wigilię – czyli 24 grudnia – nigdy nie prowadzono pod ziemią ciężkich robót. Jednak wszyscy ci górnicy, którzy dzień wcześniej pracowali, z samego rana po zakończeniu swojej zmiany, szli do kaplicy, aby świętować rozpoczęcie świąt Bożego Narodzenia. Kolejnym powodem, dla którego msza bożonarodzeniowa w kopalni jest wyjątkowa jest fakt, że pasterka odbywa się 101 metrów pod ziemią.

Ciekawostka

Zatrzymując się już w kopalni, warto wiedzieć coś o tym miejscu.

Niektórzy mogą nie wiedzieć, że podczas II Wojny Światowej wielicka kopalnia miała służyć do produkcji niemieckich samolotów. Finalnie Hitlerowcy nie otworzyli pod ziemią fabryki broni, czy maszyn rolniczych, a jedynie utworzyli w kopalni magazyny oraz zainstalowali maszyny potrzebne do przyszłej produkcji, jednak większość urządzeń została już wywieziona z tego miejsca.

W styczniu, roku 1944 do kopalni sprowadzeni zostali żydowscy więźniowie.

Pojawił się też wtedy pomysł wykorzystania wielickich podziemi jako skarbcza depozytowego dla lwowskich galerii obrazów.

Na zdjęciu: Niemiecki żołnierz zwiedzający jaskinię stalaktytów.

Autor: Laura Kołodziejczyk

Cudze chwalicie, swego nie znacie...

Szczyty Krakowa

1. Kopiec Wandy

Znajduje się w Nowej Hucie w Krakowie. Został wzniesiony w okolicach VII lub VIII wieku na cześć księżniczki Wandy. Jak podaje legenda Wanda była córką króla Kraka - założyciela Krakowa. Kopiec jest zwieńczony marmurowym pomnikiem projektu Jana Matejki. Warto odwiedzić kopiec 4 listopada i 6 lutego. Możemy wtedy zobaczyć słońce zachodzące nad Kopcem Krakusa. Są to przybliżone daty słowiańskich świąt.

2. Kopiec Józefa Piłsudskiego

Największy z kopców krakowskich, zwany Kopcem Niepodległości, ma 35 m wysokości. Usypany został w Lesie Wolskim na wzgórzu Sowiniec. Powstał w latach 1934–1937. Umieszczono w nim ziemię z pól bitewnych I wojny światowej.

3. Kopiec Kraka

To najstarszy kopiec Krakowa i największy prehistoryczny kopiec w Polsce. Położony jest na wysokości 271 metrów n.p.m., 2400 metrów od Wawelu.

O wielkiej wadze Kopca świadczy fakt, że okna Sali Poselskiej w wawelskim zamku umiejscowione są tak, aby królowie podejmując najważniejsze decyzje mogli widzieć przed sobą Kopiec, przypominający im o wielkości zasług ich poprzednika.

4. Kopiec Tadeusza Kościuszki

Wzgórze bl. Bronisławy, na którego szczycie usypany został kopiec, wznosi się 333 m n.p.m., a wysokość samego kopca jest równa 34,1 m. Zawiera w sobie ziemię z pól bitewnych (np. Racławic, Maciejowic) a także z Ameryki Północnej, z miejsc gdzie walczył Kościuszko.

5. Kopiec Jana Pawła II

Jest to najmłodszy i najmniejszy z krakowskich kopców, ma 7 m wysokości.

Usypano go w roku 1997, podczas piątej pielgrzymki Ojca Świętego Jana Pawła II do Polski. Znajduje się na terenie należącym do zakonu Zmartwychwstańców na Zakrzówku.

6. Mogielica 1170 m n.p.m

Jest to najwyższy szczyt Beskidu Wyspowego, prowadzi na nią bardzo łagodny i malowniczy szlak. Na samej górze znajduje się wieża widokowa, z której przy ładnej pogodzie możemy zobaczyć Beskid Wyspowy, Beskid Sądecki, Pieniny, Gorce oraz Tatry.

Autor: Aleksandra Tatara

Dobrze wiedzieć...

John Ronald Reuel Tolkien - ur. 3 stycznia 1892 roku w mieście Bloemfontein w niepodległym państwie Oranii (państwo zlikwidowane w 1995 na południu Afryki) zm. 2 września 1973 w Bournemouth. Profesor filologii klasycznej oraz literatury staroangielskiej na Uniwersytecie Oksfordzkim. Zasłynął on jednak szczególnie przez swoją twórczość w gatunku *high fantasy*. Jego utwory osadzone są w świecie nazwanym przez autora Śródziemiem. Tą krainę zamieszkiwać miały różnorodne istoty, w tym hobbici, które Tolkien obsadzał na głównych rolach w swoich utworach "Hobbit" oraz cyklu "Władca Pierścieni". W jego twórczości wymieniane są głównie właśnie utwory "Hobbit", "Władca

Pierścieni”, ale także pośmiertnie wydany przez syna autora “Silmarillion”. Autor zwlekał z wydaniem ostatniego dzieła, gdyż, jak określił własną kreację: “Zero hobbitów, wszędzie elfy i podniosła stylistyka”.

John urodził się w 1892 roku w Bloemfontein. Jego ojcem był Arthur Tolkien a matką Mabel Suffield. Pisarz czerpał inspiracje do swoich utworów częściowo także z odwiedzonych miejsc a także wydarzeń z jego życia. Gdy miał rok, ukąsiła go tarantula. Jak sam stwierdził, przez to wydarzenie zaczął się ich bać - wielokrotnie w jego utworach pojawiają się ogromne, jadowite pająki reprezentujące wszelkie zło, jakie znajduje się w Śródziemiu. W 1895 roku razem rodzina Tolkienów wyjechała do Birmingham (Anglia). 15 lutego 1896 roku umiera ojciec Johna - Arthur Tolkien. Mimo powstałych problemów finansowych, dzięki wsparciu rodziny pisarz rozpoczyna proces swojego kształcenia.

W 1904 roku umiera matka Tolkiena - Mabel Suffield, a bracia John i Hilary przechodzą pod opiekę zaprzyjaźnionego księdza Francisa Morgana, który wciąż poszukiwał im stosownego miejsca zamieszkania. Trudne wydarzenia z życia autora dalej nie przeszkodziły jednak w dalszym studiowaniu filologii angielskiej później na Exeter College w Oksfordzie.

Na ideę stworzenia Śródziemia wpadł czytając pewien fragment księgi religijnej. Odnosił się on do anioła posłanego do ludu Śródziemia (świata ludzi). W 1914 ukazał się pierwszy utwór nawiązujący do mitologii Śródziemia - ta data traktowana jest jako narodziny tego barwnego świata.

Podczas I Wojny Światowej John Tolkien został powołany do brytyjskiego pułku strzelców, jednak wydarzenia wojny nie wywarły prawie żadnego wpływu na jego twórczości. Dodatkowo nabawił się tzw. gorączki okopowej, co sprawiło, że do stanu cywilnego powrócił dość szybko. Był jeszcze dwa razy powoływany do służby, jednak co kilka miesięcy powracał do szpitali.

Po wojnie Tolkien samodzielnie stworzył kilka języków, które obsadził w Śródziemiu. Były one głównie mieszaninami języków angielskiego, łaciny, fińskiego oraz walijskiego.

Tolkien w wieku 28 lat podjął pracę jako wykładowca języka angielskiego na uniwersytecie w Leeds, a w roku 1924 - cztery lata później - otrzymał awans na profesora. W tym okresie pisarz nawiązał ponad czterdziestoletnią przyjaźń z C. S. Lewisem - twórcą m. in. także słynnego cyklu “Opowieści z Narnii”.

Powieść "Hobbit" Tolkiena została entuzjastycznie przyjęta przez wydawnictwo Allen&Unwin. Po sukcesie utworu pisarz podjął próbę wydania kilku opowiadań, jednak wszystkie zostały przez to wydawnictwo odrzucone, gdyż jego zdaniem ludzie chcieli czytać o hobbitach. Wtedy narodził się pomysł na wydanie powieści celującej w dojrzałych czytelników - "Władca Pierścieni", jednak po ukończeniu książki wciąż została ona odrzucona. Tolkien skierował się do kilku innych wydawnictw, jednak ostatecznie powrócił do starego wydawnictwa, które zgodziło się na wydanie utworu pod warunkiem, że zostanie on podzielony na trzy tomy, na co początkowo pisarz nie chciał się zgodzić.

John Tolkien zmarł w 1973 roku w szpitalu w Bournemouth. Został pochowany razem z żoną na cmentarzu Wolvercote na Oksfordzie. Na ich nagrobkach oprócz ich imion znajdują się także imiona bohaterów Silmarillionu: "Beren" i "Lúthien" - symbol wiecznej miłości, opisany w "Silmarillionie".

Po śmierci pisarza ukazało się kilka ostatnich, wydanych pośmiertnie przez syna autora - Christophera - utworów o Śródziemiu, m. in. swego rodzaju finał sagi "Silmarillion".

Autor: Jakub Stepaniuk

Na nudę

A	T	R	U	C	S	E	E	E	T	U	U	P	S	S	O
P	U	R	E	G	M	K	N	L	E	W	G	E	T	E	X
Ż	Ł	Ó	B	E	K	R	C	H	O	I	N	K	A	C	T
A	N	I	O	Ł	O	W	I	E	P	X	W	P	J	N	P
I	H	B	E	T	L	E	J	E	M	G	S	A	E	F	B
L	B	F	S	M	Ę	D	R	C	Y	W	Z	S	N	V	V
E	C	I	W	M	D	Z	I	E	C	I	Ą	T	K	O	L
D	T	C	Z	M	A	R	Y	J	A	A	I	E	A	X	R
X	A	D	D	I	Y	P	K	Ó	K	Z	K	R	X	S	L
V	K	Q	X	J	A	B	Q	Z	X	D	M	Z	I	F	P
A	Y	S	D	N	O	J	Y	E	J	A	S	E	Ł	K	A
Z	X	M	L	U	R	I	X	F	B	T	V	A	Q	W	X

1. KOLĘDA
2. ANIOŁOWIE
3. DZIECIĄTKO
4. BETLEJEM
5. MĘDRCY
6. MARYJA
7. ŻŁÓBEK
8. GWIAZDA
9. PASTERZE
10. STAJENKA
11. JÓZEF
12. JASEŁKA
13. CHOINKA

Redakcja: Laura Kołodziejczyk, Paulina Habel, Aleksandra Tatara, Jakub Stepaniuk
Opiekunowie: Teresa Ozga, Marta Giza-Balawajder